

Bitka o umenie

Pomaľované sudy z centra Bratislavы predali v aukcii, kupujúci zjednávali ceny ešte po jej ukončení

Dva: Brogyányiho, vpravo, si vyhľadol Stanislav Kamenár. Kupil i sud Jany Brisudovej, na snímke vpravo.

Tridsať výtvarníkov, tridsať umelcov stvárnencov súdov a každý z nich originál. Ešte nedávno zdobili bratislavské centrum, dnes trónia vo veľkých záhradách majetných milovníkov umenia.

Ukradli aj centy: Jeden z organizátorov aukcie výtvarník a fotograf Daniel Brogyányi mal najprv obavy, či budú mať čo na aukcii dražiť. Štýlové sudy stáli tri týždne vystavené napospas turistom, ale aj bezdomovcom a vandalam na Hviezdoslavovom námestí v Bratislave. „Čuduj sa svete, nikto ich nepoškodil, neukradol, akurát zo suda Katariny Figurovej niekto odškrabol mince. Bolí to len centy, asi niekomu chýbali na pivo. Nechápem, ako sa im to podarilo, keď ich zalačovala lodným lakovom,“ kráti hlavou Brogyányi, aj tentoraz nahodený v pestrofarebnom oblečení.

Nepredal: Na aukcii mal najväčší úspech sud Stana Kiču s názvom Kameňovník. Vydražili ho za tritisícpäťstvo eur. Kupujúcim však bolo stále málo. Na záverečnej recepcii dorazil oneskorenec, ktorý dražbu zmeškal, a napriek

tomu sa dožadoval kúpy súdov Daniela Brogyányiho a Jany Brisudovej. Novému majiteľovi, podnikateľovi a rytierovi Európskeho vinárskeho stavu Stanovi Kamenároví, za ne poníkal mnohonásobne viac, než za ne vysolil on. Neúspešne. „Jeho sumy ma nezaujímali. Neprišiel som sem dražiť len diela, ale aj ľudí. Som šťastný, že kúsok z umenia Jany Brisudovej a Daniela Brogyányiho budem mať v niektorom z mojich domov,“ vyznal sa nám páni Kamenár.

Peniaze z dražby dostanete poslučať Vysokej škole filmovej v Ziline Jakub Machala, ktorý študuje scenáristiku a režiu. „Projekt som vymyslel na to, aby sme podporili niekoho mimoriadne talentovaného. A to Jakub určite je. Z vydražených peňazí natočí o každom výtvarníkovi dokument, čím mu zároveň dávame priestor na realizáciu. Všetky filmy budú v HD kvalite, strihané na špičkových strojoch, pretože máme v pláne, ponúknut ich do vysielania Slovenskej televízie,“ dozvedáme sa od autora nápadu Ivana Ička Malinku.

ERIK KOLLÁRIK

Nová móda

Naši prominenti si už nevešajú na stenu svoje fotografie a portréty, najnovšie sa nechávajú stvárať v sochách

Od kedy umelci začali tvoriť, zobrazovali podobizny prominentov. Večnému trendu sa nevyhýba ani posledná žiačka maestra Tibora Bártfaya Jana Brisudová.

Slovenskéj výtvarníckej časťi pôzorujú i známe osobnosti. Sochárka, ktorá pracuje s nákladným bronzom, totiž vyhľadávajú najmä tí, čo si to môžu dovoliť. Tiesne pred Vianocami mala rozrobené dve takto objednávky pre známych Slovákov. O koho ide, viak nechceba prezradieť. Dôverujú jej vraj aj preto, že je diskrétna.

Chéc predčí generácie: „Úž od pravokýchajských umelcov vybraťovali dôležitých ľudí,“ prehodí

jú stoickým pohojom v Brisudovej ateliéri, ktorý sme navštívili, dališ nás významnej výtvarník.

Niekedy možno väčší než ja, ktorí sú zavretí v ateliéri.“

Rakovská aj Veresová: Svojého prehľadu, a týka sa to aj podobizn solventých klientov, Jana Brisudová nikdy nestváruje hýperrealistiky. „Nie je to absolútne realistické, ale je pridané hodnoty.“

To znamená, že je lepšie, keď sochu posúvame k ľudskej ľudine, ktorúhož zobrazením. Niekedy to nie je pravoprávne, že ahá, to si ty, ak keď si dát fotku samého sedá na postel. Až keď

Foto: LYDIA JUDKOVÁ

so sochu môžu byť skryto jemne zobrazení. A viacina ľudí sa tomu nebráni,“ prehrázda aman.

K sochárke prichádzajú sol-

venční pári zhľásajúci original-

ne diela do nového interiéru,

ale aj takí, ktorí chceli byť edícia

vi bronze a prežiť tak všetky

generácie. Sú medzi nimi aj pre-

minentné matky, túžiacie po vý-

tvarenej podobizni svojich de-

tí, či milujúce ženy, čo chcej sva-

ju sochu odobranou námerného

partnera. „Keď je to o ich svete-

často im aj sama navrhnené, že

Zdroj: prvý plán: V dňoch sa majetka spoznajú až po chvíli. V tomto by sa videl filozof Baruch Spinoza.

Bártfayova posledná žiačka

Foto: MICHAELA B. B.

Pá rokov: Legendárny Tibor Bártfay a Jana Brisudová zažili v ateliéri i náročnejšie dni.

Jana Brisudová asi párok tvoril aj v ateliéri žijúcoho slovenského výtvarného umenia Tibora Bártfaya. Označujú ju za jeho poslednú žiačku a v jej tворe podľa expertov výtvarného umenia aj cítil. „Pre mňa bola to delo, ktoré mi predstavovalo moje výtvarného umenia,“ rečie. „Pre mňa bol to úžasný, inspiratívny človek a poskutočný humor. Veda smie sa v ateliéri, vyskúšať, vyskúšať, vyskúšať,“ priblížila výtvarníčku, ktorú aj jej učiteľ nechal len pre to, že zo žaludku na krímen želeniu. Oma to vysvetla na pravú miestu. „Akо každomedz estetiky vynášajúci človeka zo Tibora pôča peknú ťudu. Vie užiť aj mužskú kožu. Keď prišiel do ateliéru pôča plecia, tak mu ťudil, že má pokne črtu tváre. Preto vyskúšal, čo je plecia. „Napomohol, že to bolo v období, kde žiačka po rokoch strážnila, že ak padne, ju zopáriká a rozplaká. „Dokázal byť tvrdý a komorník. Rovnako ako niesol pár mesiacov a potom povie, daj mi rôz alebo latu, a niekoľkometrovú robuť na záštitu. Ale preto toto ma poslal. Musela som zažiť beždičký prístup, že je to na prospech veci. A aj bol. Keď som už vedela, ako to má vyzerať, na ďalší deň som ho do hlyny nahodila zrovna, ale už inak.“ Na výrobu Bártfay sväzal žiačku len chváli. „Ale v súkromí mi povie, čo si myslí. To je pravoreč. Má výborný ekzo, na ktorý názor vždy dám.“ Legendárny výtvarník s nenechal ujsť ani Janinu autoricku výstavu, ktorú mal a spartnerom Stanom Kičom. Naopak, aj Brisudová ho občas navštívi v ateliéri, ktorom Tibor Bártfay aj po svojej deväťdesaťtričke ešte deň tvorí. „Navazujem sa inspirovaním a tie, čo si to nakoniec každý urobí po svojom, robi výtvarníku špecifické.“

Na to sa zadivuje, po chvíli zistí, že sa to vlastne na väčšie podobí, aby niesko reklamoval, že samičho seba v soche nezopisoval. „S klientmi sa veda rozpráviam, aby som mala možnosť zopozieť ich, ale vtedy mi nechávajú volnú ruku a do miňaže výtvarného prejavu nezasahujem. Ešte nikto nepotreboval. Asi máš záštitu na ťudu.“

Ak sa niekto nasaží rozhodne, aby ho umelkyňa zviedla na väčky vekov v bronzovej nasleduje celkom jednoduchý postup. Sochár-

Foto: MARTA KALINA

Galaxyphonia: Dievča z veľkého reliéfu o hude-

be zloženého z množstva

metálkov.

Múzy: Moderatorka Barbara Rakovská už ako model výhramčickej átla. Bývalí Miss

Eva Veresová to ešte len čaká.

ka sa ho najprv nafoti. Niekoľky, najmä ak ide o malé deti, ktoré ňudne, aby sa zatiaľ neštalo, aby niesko reklamoval, že samičho seba v soche nezopisoval. „S klientmi sa veda rozpráviam, aby som mala možnosť zopozieť ich, ale vtedy mi nechávajú volnú ruku a do miňaže výtvarného prejavu nezasahujem. Ešte nikto nepotreboval. Asi máš záštitu na ťudu.“

Ak sa niekto nasaží rozhodne, aby ho umelkyňa zviedla na väčky vekov v bronzovej nasleduje celkom jednoduchý postup. Sochár-

Foto: MARTA KALINA

Pár: Kym Jana Brisudová pracuje s fudmi, jej príateľ Stanislav Káča má ponúk vlastných slov „My výberieme počkád.“

pováholi, boli prirodzené pekne.“ Keď sa najačujamejši jem takto stál modelom, nechce averejniť. „Nemôžem o tom hovoriť, že to citlivej,“ rozhodne a prehrázdi len to, že kedysi jej pojazovala moderatorka Barbara Rakovská. Len tak - ako kamaraťa. Jej socha je teraz v súkromnej zbierke istého dievča, ktoré o tom všeobecne nesmú hovoriť. „Teraz je teraz plámyková, no už pre nové dielo, o ktoré prejaží zájem moderatorkin priateľ, hudebník Tomá Popovič. Povolenie zverejniť svoju meno dala sochárke tiež bývalá Miss Eva Veresová. „Eva je krásna žena, ona si podľa mňa zaslúži byť odliatá a zaformovať do samotovej formy, z ktorej vyrubí vonkajší odlistok. Ten sa musí zrežovať a zaformovať do samotovej formy, ktorá sa dá vysušiť do pece. Do nej sa potom vylivia bronz. Nasleduje opracovávanie, cieľom je vystrihanie a natisnenie.“

„Potom sa socha ešte raz zavedejú a je to hotové,“ priblížuje nám technologický postup. Bronz soch patrí do skupiny väčšej do interiéru, obývacej či kúpelne. Niekoľko trvá mesiac, ktorý sú tam dostanú. Socha nie je obraz alebo fotografia, ale nákladný závisok, ktorý má výhodu, že je prehľadný a komorný. Keď je podľa nás vystrihaná, zanecháva vlnu ruky a do miňaže výtvarného prejavu nezasahujem. Ešte nikto nepotreboval. Asi máš záštitu na ťudu.“

Ta isté platí aj pre realizáciu. Na jednej soche môže pracovať niekoľko ľudí až celý rok, iní vyskúšajú sa desať dní, ale po ēs-

se sa k nej opäť vráti. „Nechávame, ake na mňa posúhni, či jem, na nóm zakomponovanú emóciu, ktorú som chcela vyjadriť. Čo neusklemame.“

KRISTIÁNA DUGOVIČOVÁ

plus magazín zaujalo nás

Na návštěve v ateliéru sochárky Jany Brisudovej

Tá, čo vie skrotiť všetko z kovu...

BARBORA VARGOVÁ

Hoci tvár JANY BRISUDOVEJ je vernejšou až taká známa nie je, jej talent pozná celý svet. Ambičná sochárka je na Slovensku nielen jediná, ktorá tvorí z bronzu, ale autori svetovej encyclopédie Ženy v umení ju zaradili medzi najalentovannejšie umelkyne všetkých čias. Umelkyňa magazín Plus JEDEN DEN exkluzívne pozvala do svojho ateliéru, kde prezradila viac o svojej väčine a živote.

Vidieť ďalej: Brisudovej je jedinečná.

Pri pohľade na atraktívnu umelkyňu by len malokoľo tipoval, že popri budovaní karieri stihne aj výchovu dvoch synov. „Jeden má jedenásť, druhý trinásť. Keď boli menší, chodievali so mnou do ateliéru, no teraz majú iné konáčky. Jedného zaujíma počtač, druhého rap.“ Rozozprávala sa Jana o svojich mladších dievčaťach. Dali im dôležitým meno, ktorému zaviazala srdce: Jeannette Staničiar, ktorý pracuje v normálnej škole. Dvojica si ešte adoptovala dvoch pákov, ktoré im robia nesmierne radosť.

18

Vidieť ďalej: patrí medzi ľepšiu vo svojom odberu.

Malá som strach

Hoci Brisudová patrí medzi lípikovú umelkyňu, zo začiatku si nepechoval až taká istá neboľa. „Bola som as, v umení nudy nie je istá, či sa všim bude dať, či bude mať zárazky, no mňa som to a leňím sa, že sa mi podarí,“ povedala. Jana má stálu identiku a jej dielo by ste nášli aj v domácnostach Evy Verešovej, Viktora Horjana či Battony Rákovskej. Je tiež autorkou mnohých prestížnych ocenení ako Slovenského roka s ľadom alebo perom. A kde bude ľadopisca na sochársku? „V Španielsku, Ž. Ž. budeš mať a zo smrku!“ písala. Vidiť, že sochátor na Slovensku máme dobre. Stačia iba lepšie pozreť. Niektoré sú dokonca svetovo známi, tak ako aj Brisudová.

Janík patrí: Štánka je tiať sochář.

Spinila si sen

Sochárka odmala vedeľa, ktorým smerom as bude uberať. „Už ako diefa som sa choela venovať umeniu.“ prezradila. Sochátku však pricvala v reálnejšej siedmke a postupne bola láská k umeniu taká silná, že sa ním rozhodla žiť.

Neskryvaj úsmev

SCHILL
DENTAL CLINIC

www.schill.sk